

Minnesanteckningar Politiskt Forum Skagerrak

8 maj 2024, Daftö Resort, Strömstad

Närvarande:

Medlemmar

- Madeleine Jonsson, Västra Götalandsregionen
- Mats Abrahamsson, Västra Götalandsregionen (vara/ersättare)
- Olga Marie Brathaug, Akershus fylkeskommune (vara/ersättare)
- Anette Lindahl Raakil, Østfold fylkeskommune
- Dag N. Christoffersen, Vestfold fylkeskommune
- Thorleif Fluer Vikre, Telemark fylkeskommune (vara/ersättare)

Observatör

- Mats Ivarsson, Länsstyrelsen i Västra Götalands län

Tjänstepersoner

- Andreas Catoni, Västra Götalandsregionen
- Ellen Marie Forsberg, Østfold fylkeskommune
- Tyra Risnes, Østfold fylkeskommune
- Bjørn Horten, Buskerud fylkeskommune
- Stein Erik Fjeldstad, Vestfold fylkeskommune
- Tore Øystein Strømsodd, Vestfold fylkeskommune
- Fredrik Solberg Gulløy, Telemark fylkeskommune
- Cecilia Nilsson, Svinesundskommittén
- Lars Nejstgaard, Svinesundskommittén
- Linda Smith, Svinesundskommittén
- Anja Lillerud, Svinesundskommittén

Föredragshållare/inbjudna (närvarande till och med §11)

- Ingela Skärström, SVOS, Svenskt Vattenbruk och Sjömat

Inledning & välkomna

Madeleine Jonsson, ordförande Miljö- och regionutvecklingsnämnden Västra Götalandsregionen öppnar mötet och hälsar välkommen

1. **Presentationsrunda** kort presentation runt bordet.
2. **Rekapitulation och introduktion till Politiskt Forum Skagerrak**
Återkoppling och uppdatering av bakgrunden till PFS av Cecilia Nilsson samt Bjørn Horten. Slutfilmen från projektet Marint Gränsforum Skagerrak visades– se [länk](#). Politiskt forum Skagerraks uppdrag finns beskrivet på [Svinesundskommitténs hemsida](#).

3. Kort orientering av det marina nuläget i de fem fylkeskommunerna, Västra Götalandsregionen samt Länsstyrelsen

Telemark fylkeskommune. I Kragerø finns en settefiskproduksjon med fokus på gammelsmolt på land - ca 1,5 år istället för som brukligt 0-1år. Större utsättningsfisk med mindre tid i merder i havet tåler mer och har mindre dödelighet. Fytesdal - stedege fisk i merder i innsjø med tillhörande smoltanlegg. Akvakultur i sjø - nationella laxfjordar och vattendrag. Hima Seafood i Rjukan har verdens største landbaserte oppdrettsanlegg for ørret, med produksjonskapasitet på 8000 ton. Byggstart augusti 2022. Mottok første rogninnlegg (rom) den 5. januar i år. Full drift planerad under 2024. Använder spillvärme från ett närliggande datacenter. Fiske (2023 i Vestfold og Telemark) – drygt 51 millioner NOK i värde, fördelat på 94 fartyg som landat 890 ton – varav 826 tonn skalldyr, bløtdyr og pigghuder (kråkeboller/sjøborrar).

Vestfold fylkeskommune. Oslofjorden har stor oppmerksomhet i Vestfold. Situasjonen er alvorlig, skadet økologisk tilstand legger store begrensinger på marin næringsutvikling. Algbältets djup har minskat från 36 meter till nuvarande 9 meter på grund av mängden partiklar och näringsämnen som minskar ljusgenomsläppet i vattenmassan og begroing av trådformede alger ("lurv") på makroalger. Kysttorsken är nesten borte.-Politisk initiativ fra Venstre i 2009 - for å bedre forholdene i Oslofjorden. Idag bred politisk enighet i frågan. Miljøverndepartementet har etablert regional tiltaksplan for Oslofjorden med 100 tiltak fordelt på mange samfunnsaktører og ansvarlige. Fylkeskommunen har initiert og støttet mange forskningsprosjekter: Modellering av strømmingssystemer, Stillehavsøsters, Kysttorsk. Også fått utført en mulighetsstudie for blå næringer i Vestfold og Telemark. Kort oppsummering: Stort press, mange interesser, stor verdi for fritidsbruk. Østlandssamarbeidet er et samarbeid mellom fylkene på Østlandet, arrangerer diverse møteplasser for arbeid med Oslofjorden. Næringsutveckling och miljöarbetet måste gå hand i hand. I övrigt spännande forskning och produktutveckling av färgtillverkaren Jotun med mekanisk borttagning av påväxt på stora båtar, Colorline testar markedseffekter av alternativa bränslen, Statens kartverk kartlägger bottenpografi, geologi och biologi, mm. Fylkessatsing på Oslofjorden: politisk vedtak i budsjettet med avsetning på kr. 5 mill for 2024. Administrativ arbeidsgruppe er etablert en med alle relevante fag, forslag på relevante satningar inom arbetet med Oslofjorden til politisk møte i juni.

Samtal/frågeställningar Testar arealer i Agder där hummerfiske ej är tillåtet. Har visat sig framgångsrikt för tillväxt av hummer. En aktuell fråga

är utsättning av kysttorsk med rätt genetisk kod och samtidigt finna områden som går att freda. Vilken effekt har vern över tid? Vernområden är en källa till konflikt och uenighet i Stortinget.

Buskerud fylkeskommune. Har fylkesting og hovedutvalg där PFS ledamöter utsedda först sista veckan i april. Regionala planer är vedtatt i august för Buskerud. Tillstånd i Oslofjord är prioriterat arbete, där stor avrinning av näringsämnen från lantbruk er en utfordring. Buskerud delar Drammensfjord med Vestfold, bl a med en laxälv. Finns en yrkesfiskare i Drammensfjorden. I Hallingdal planeras för ett stort landbasert oppdret av ørret med produktion av 10 000 ton per år, investering på 2 mrd NOK. Inget avfall från anläggningen, näringsämnen och slam går till grönsaksodling. Planerad start i hösten 2024. Marin bioøkonomi – ambisiöse satsninger for en ren og rik Oslofjord. Mulighetskartlegging i for kystbaserte næringer er gjennomført og er nå grunnlag for videre arbeid med strategi for kystbasert arealplanlegging, egnethetskart, med samme funksjonalitet som Blå Oversiktsplan i Sverige. Arbetet startades i Viken og de tre fylkene går samman för att göra det på tvers av fylkene. Två projekt påbegynt i Viken vidareføres i de nye fylkene: Østfold-Follo /Ytre Oslofjord og Bærum/Indre Oslofjord.

Akershus fylkeskommune. Fylkeskommunens største satsing er Oslofjorden. Det er derfor viktig at vi deltar i politisk forum PFS. Vi har valgt å beholde den parlamentariske modellen. Til møtet – hva kan vi tjene på samarbeid? Målet med Oslofjordsatsingen er akselerasjon i innsats, der alle trekker i samme retning, for en ren, rik, og tilgjengelig Oslofjord. Oslofjordfondet er på 25 millioner til bruk i 2024. Søknadsfrist er 15. mai. Vi er avhengige av samarbeid med næringsliv, organisasjoner, og myndigheter regionalt. (Staten er kanskje ikke alltid den som har den beste løsningen regionalt.) Innovasjon og entreprenørskap og godt samarbeid med alle aktører rundt Oslofjord er en forutsetning for å møte utfordringene med forurensingen.

Eksempler på tiltak som kan støttes av Oslofjordfondet er: Gjenopprette våtmarker som fanger opp næringsstoffer, redusere utslippet av kloakkavløp og avrenning av næringsstoffer fra landbruket, fjordoppdydding, forbud mot latrine/septikkutslipp fra fritidsbåter, og etablere kunstige skjær og ålegrasenger, etablere beskyttelsessoner mot vann og vassdrag, samt begrense påvirkning på vannmiljøet fra fylkesveier.

Vi følger opp flere prosjekter med marine nyttehavere og næringsutvikling og naturrestaurering.

Østfold fylkeskommune. Østfold fylkeskommune.(Anette/Ellen Marie)

Fylkeskommunen har flere oppgaver.

- Beredning av søknad for tunikater (Pronofa) ligger på fylkeskommunen - muligheter og en utfordring
- Vi ga tidligere tillatelse til ett landbasert oppdret i Fredrikstad (Fredrikstad Seafoods AS). Har bytt fra lax till yellowtail kingsfish.
- Vidargående skole Kalnes, utdanning fiske og fangst med stort interesse fra resten av landet. En landslinje.
- Oslofjordrådet (statlig styrt organ) som koordinerer arbeidet i Oslofjord. Helhetlig plan for Oslofjord.
- Stillehavstørstprosjekt for å fjerne dem fra stränderna i sommer. Ej humanföda, utan går till Lindum avfallshanteringsanlägg i Drammen som gör om det till gödsling av barrträd. Arbetet koordineras av Glomma sør och plukkingen er dugnadsbasert gjennom frivillige. Fredrikstad, Hvaler og Halden kommune är engagerade i projektet.

Prosjektet Bærekraftig marin næringsutvikling i Østfold og Follo jobber for å etablere en fellesplan for kystbasert kustplansutveckling og å styrke bedrifts- og kunskapsnätverket for marina näringar.

Målet er å stimulere till ny marin verksamhet, speciellt oppdret och dyrking av andra arter än laksefisk. Det skal også etableres en marin nyttehave på Hvaler, en demonstrasjons- og dyrkingsplattform for dyrking av ulike arter som f.eks. skjell, makroalger, tunikater. Inspirasjon fra erfaringer i Interregprosjektet Marint Grenseforum Skagerrak, samt organisasjonen Havhøst i Danmark. Det pågår også en satsing på å utnytte Stillehavstørsters både til mat og industrielle formål.

Oppstartssak i fylkestinget och ett Fylkesting vedtak med 12 punkter i arbeidet med forbedring av miljötillstanden i Oslofjord. Vi är vattenregionmyndighet for Glomma vannregion genom vattendirektivet. Olika vannområder som ingår i vannregionen hanteras lokalt, men gjennom kommunens arealbruk, vattenavrenning från vegeer och lantbruksavrinning så är det viktig att vi har ett felles nettverk runt Oslofjorden. Oslofjorden är ett særskilt tema for Østlandssamarbetet.

Helt til slutt; Jeg har sjekket med Kalnes videregående skole og fiske og fangst-linjen

Marina nuläget i Västra Götalandsregionen Inom det blå utvecklingsområdet arbetar Västra Götalandsregionen genom det maritima klustret for Västra Götaland (Viable Seas). Genom Göteborgs Universitet, Chalmers

tekniska högskola, Research Institutes of Sweden (RISE), Innovatum Science Park, Lighthouse (Swedish Maritime Competence Centre) och IVL (Swedish Environmental Research Institute) täcker Viable Seas en marin forskning och utbildning, marin teknik, sjöfart, havsbaserad energi, livsmedel, utbildning och innovation. Det finns idag ett ökat fokus på ökad egen livsmedelsförsörjning där regeringens fokus är på ökad mottagning av sillfångster i Sverige. Eventuella investeringar i hamnar i Kungshamn, Ellös, Rönnäng eller Göteborg. Beredskapsperspektivet lyfts och ett bättre tillvaratagande av biologiska restströmmar. Ekonomiska utmaningar för forskning och utbildning när Göteborgs Universitet (GU) planerar att sälja Kristineberg Center i Lysekil. GU satsar vidare på Tjärnö marina laboratorium utanför Strömstad.

Innovatum Science Park studie av den blå bioekonomin har identifierat utmaningar att arbeta vidare med: gap i värdekedjan, tillstånd och lagstiftning, automation och kompetensförsörjning, konkurrens och produktutveckling samt finansiering. (1219 tecken inkl blanksteg)

Länsstyrelsen Västra Götaland - på gång i våra gränsvatten (Mats I)

Svenska havsplaner från 2022 revideras av Havs- och vattenmyndigheten. De utgör statens vägledning till myndigheter, kommuner och regioner vid planläggning och prövning av anspråk på användning av områden i havet. Revidering görs med hänsyn till ökat behov av fossilfri energiproduktion, Grön omställning och tillskottsproduktion av ytterligare 90 TWh. Länsstyrelsen tar emot vindkraftsansökningar och har dialog med verksamhetsutövare /berörda intressen samt hänsyn till miljöstörningar. Länsstyrelsen sammanställer remissvar och formulerar förslag på beslut och villkor för respektive ansökan utifrån ett samhällsekonomiskt perspektiv. Överlämnas till regering i december 2024.

Aktuellt just nu är regeringsuppdraget inom fiske- och vattenbruksutredningen som ska verka för en sammanhållen svensk lagstiftning inom området med förenklingar i regelverket för att främja konkurrenskraft och hållbarhet. Länsstyrelsen har fått utredningen på remiss och ska yttra sig senast 30 maj.

8+fjordar – ekosystembaserad havsförvaltning. Havs- och vattenmyndigheten startade 2021 ett projekt med målsättningen att tillämpa ekosystembaserad havsförvaltning i praktiken. Tanken är ta fram en förvaltningsmodell som ska kunna nyttjas i hela landet. 8+fjordar har utsetts till ett av tre pilotområden för projektet. Övriga områden är Stockholms skärgård och Södra Bottenhavet.

4. **Akvakultur i Skagerrak – hvordan gjør vi det?**

Ellen Marie Forsberg, Seniorrådgiver Østfold fylkeskommune, Mats Ivarsson, enhetschef Fiskeenheten, Länsstyrelsen gick igenom hvordan vi behandler akvakultursøknader i Norge og Sverige, særskilt i gränsområdet. I Norge regleras akvakultur av två lagar - akvakulturlov för laks, ørret och regnbuørret samt akvakulturlov för andre arter (inkl. tunikater). Søknaden görs i Akvakulturportalen, där saksbehandlingen ska ta max 22 uker. I området finns 14 fylkeskommuner med kystlinje, där arbetet inom blå näringar samordnas genom FAKS - Fylkeskommunernas Akvakultursamarbeid. Består av 1 årsarbetare, en styrgrupp och två fagliga samlinger per år och bjuder även in till studieturer. Syftet är att likställa arbetet som tidigare låg på Fiskeridirektoratet. Ansvaret flyttat till fylkeskommunerna för 10 år sen. Alle vedtak blir inlagt i ett öppet register där søknaderna synliggörs var i processen de befinner sig. ”Helhetlig forvaltning av akvakulturloven” ute på remiss, där förslaget är att flytta tillbaka ansvaret till fiskeridirektoratet. Aktuell søknad just nu är Pronofas tunikatanläggning om 1300 dekar (130 hektar) i Hvaler kommune. Ärendet handläggs av Østfold fylkeskommune och belyser komplexiteten med anläggningar och risker i ett gemensamt hav där spridning av tunikatlarver kan ha påverkan och konsekvenser för svenskt vattenbruk.

I Sverige är processen betydligt mer komplicerad. Vem äger vattnet? – är det enskilt vatten, allmänt vatten, strandskydd, miljöskydd – det är många instanser, (sex stycken) som ska passeras innan en ansökan kan godkännas. Länsstyrelsen hanterar dispenser kopplade till områdesskydd samt meddelar i förekommande fall odlingstillstånd enligt fiskelagen. Processen innebär långa handläggningstider, vilket försvårar tillväxten i den marina näringsutvecklingen

Arbete för att underlätta och driva på skiften och skapa långsiktiga hållbara förutsättningar för vattenbruk pågår i många olika länder i Europa. Arbetet i One Stop Myndighetsshop visar också att det är viktigt att handläggare på myndigheterna har rätt kompetens, att det finns samlade system och myndighetssamverkan, nära dialog med sökande företag och att ha tydliga handlingsplaner för framtidens mat och var vi har outnyttjad potential.

5. **Förstudie ”Metod för kartläggning av maritima näringar i Skagerrak”**

Förstudien är ett uppdrag från PFS nov 2022. Syftet är att kunna visa Skagerraks ekonomiska betydelse för Norge och Sverige, idag och framtida

potential. Förstudien redovisades på länk av Jessica Olausson Hjerpe, Research Institute of Sweden (RISE). Förstudiens uppdrag var att identifiera indikatorer/statistik som skulle kunna ge en bild av betydelsen av näringslivsverksamheten i Skagerrak för Norge och Sverige och vilken roll Skagerrak spelar i svensk och norsk ekonomi, samt potentialen framöver med den gröna omställningen. Unikt för denna studie är att se fem olika havsbaserade näringar i ett sammanhang. En metod att mäta värdet av dessa – yrkesfiske, vattenbruk, offshore vind, sjöfart och turism identifieras i förstudien. Förstudien kan ligga till grund för en större potentialstudie som görs i nästa steg.

- 6. Politikerutbildning på Tjärnö** I projektet Marint Gränsforum Skagerrak utvecklades och testades marina kunskapsdagar för politiker och tjänstepersoner. Syftet är att ge bakgrund och kunskap i aktuella marina frågor med fokus på den gemensamma marina miljön i Skagerrak och näringslivsutveckling. Det var ett uppskattat arrangemang där Svinesundskommittén i samarbete med Tjärnö marina laboratorium erbjöd en dag med teori, båtutfärd och planktontråkning, labstudier mm. Den 8 april träffades 14 politiker och tjänstepersoner från Norge och Sverige för ännu en utbildningsdag. Interreg-projektet Skandinaviska Cirkulära Industriparker möjliggör fortsatt genomförande av utbildningskonceptet.
- 7. Skagerrakkonferens 2025.** Den 18 och 19 oktober 2023 genomförde medlemmarna i Politiskt Forum Skagerrak den 3:e upplagan av Skagerrakkonferensen. På plats i Båthuset Scene i Fredrikstad samlades över 90 personer inom blått näringsliv från både Norge och Sverige. Konferensen är ett gränsöverskridande forum för forskare, företagare, odlare, entreprenörer, myndigheter, politiker och tjänstepersoner, där innovation och entreprenörskap, marknad och möjligheter är nyckelord. Nytt för konferensen 2023 var verksamheternas utmaningar inom nyrekrytering och näringslivets kompetensbehov. Goda vitsord från 93 deltagare och medverkande – 70% mycket nöjda, 30 % nöjda.

Vi planerar för en ny konferens 2025. Ytterligare info – se [Skagerrakkonferensens hemsida](#).

- 8. Interreg ÖKS-projekt Skandinaviska Cirkulära Industriparker** Projektet Skandinaviska Cirkulära Industriparker är ett nytt beviljat Interreg ÖKS-projekt. (Projektperiod 1 dec 2023 – 30 nov 2026) Projektet ska främja möjligheterna till industriell symbios i hamnar i ÖKS-geografen. Utgångspunkt är hamnarna i Hirtshals och Kungshamn. Projektet ska främja etablering av cirkulära industriparker med inriktning på samarbets/symbioskluster av verksamhetsnära och relaterade företag

med fokus bättre energi- och resursanvändning. Vilket kommer ha en positiv effekt på den gröna omställningen och konkurrenskraften hos de berörda företagen. Leadpart är Den Erhvervsdrivende Fond Skagen Uddannelsescenter. Partners är Kungshamnshavet AB, Nordsøen Forskerpark, Rena Hav Sverige AB, Hjørring Kommune, Sotenäs kommun, Hirtshals Havn samt Svinesundskommittén, där vi bidrar som part med kunskapsutbyte och kontaktnät in i Norge. Medverkan i projektet innebär finansiering av politikerutbildningar och Skagerrakkonferens 2025.

- Fiske och vattenbruksutredningen** Ingela Skärström, SVOS, Svenskt Vattenbruk och Sjömat - en branschförening för företag som odlar, skördar och använder marina råvaror i sin verksamhet. Branschorganisationen bildades 2020, har idag 15 medlemsföretag och är ett konkret resultat av föregående projekt Marint Gränsforum Skagerrak. SVoS arbetar med regelförenkling för vattenbruket genom remisser och aktiva dialoger med politiker och tjänstemän och är en viktig röst för vattenbruket i Skagerrak. Branschorganisationens arbete har bland annat resulterat i nationella riktlinjer för alger i primärproduktion och är en viktig remissinstans till regeringen. Marint Gränsforum Skagerrak med kunskapsöverföring mellan Norge och Sverige har även bidragit till utredningen "Förenklade förutsättningar för ett hållbart vattenbruk (SOU 2023:74)". Dåvarande landsbruksminister Anna-Caren Säterberg (S) medverkade på Skagerrakkonferensen i Strömstad maj 2022 och tillsatte sedan utredningen sommaren 2022 med tydligt uppdrag att ta del av Norges arbetssätt. Utredaren deltog på Politiskt Forum Skagerraks möte i Fredrikstad i november 2022. Utredningen var klar november 2023 och är nu ute på remiss med dead line 31 maj 2024.

Utredningens förslag

- Allt vattenbruk skall behandlas lika
- Odlingstillstånd enl. fiskelagen tas bort.
- Det införs en definition av vattenbruk i miljöbalken
- Det införs en anmälningsplikt i miljöprövningsförordningen (kommunen ansvarig)
- Specifik miljöbedömning ska bara göras när det finns behov av det.
- Den dubbelprövning som idag sker mellan miljöbalken och fiskelagstiftningen och den särreglering som odlingstillståndet innebär tas bort.
- Viktigt att handläggare på myndigheter har rätt kompetens

- Kravet på odlingstillstånd enligt fiskerilagen bör tas bort, provning bör i stället ske av alla typer av vattenbruk enligt miljöbalken som kommunerna ansvarar för.
- Havs- och vattenmyndigheten ska få i uppdrag att se över gränserna för när viss vattenbruksverksamhet ska vara tillstånds- eller anmälningspliktig miljöfarlig verksamhet.
- Havs- och vattenmyndigheten ska bemyndigas att meddela generella föreskrifter för vattenbruket.

10. **Fristatus av vattnet för export av ostron**

Lars Nejtgaard, Svinesundskommittén och Ingela Skärström SvoS.

Bakgrund: Skagerrak i vårt närområde är en av de sista friska platserna för det inhemska platta ostronet (*Ostrea edulis*). *Ostrea Aquaculture AB* på Koster har efter många år forskning och utveckling nått ett genombrott med utveckling och kläckning miljoner ostronyngel per år. Spjutspetskompetens på Koster med ett kulinariskt premiumostron färdigt för utsättning på marknaden. Kläckeriet har förutsättningar att bli ett nav för ostron-industrin i Skagerrak med exportmöjligheter både nationellt och internationellt av både ostron och larver(spats) för utsättning men där vidare utveckling försvåras av avsaknad av certifikat för att vattnet är fritt från *Bonamia*- och *Marteilios* samt EU-lagstiftning (till Norge). Ärendet ligger hos Jordbruksverket för utredning.

Skillnaden för fristatus för *Bonamia* och *Marteilios* är att Norge tack vara EFTA fått fristatus på ett sätt som inte Sverige får. Sverige måste förhålla sig till EUs regler, lite krångligt att bli godkänd men det finns två vägar;

- Utrotningsprogram; provtagningsprogram som görs under 4 år för att säkerställa att sjukdomarna inte finns i vårt vatten. Tidskrävande och kostsamt.
- Ansökan om fristatus på historisk grund; tidigare provtagningar och prover i närtid visar på smittfria vatten – SvoS hoppas på att EU ska godkänna att våra vatten är parasitfria på historisk grund då smittorna aldrig funnits här.

I samband med certifiering är det inte företagen som är viktiga utan grupperingen inom vilket ”fristatusområde” de ingår i. Ett antal tillstånd bildar en grupp och skall nyttja samma Biosäkerhetsplan.

**Bonamia och Martellia – parasiter som infekterar och försvagar/dödar ostron. Speciell variant finns för Martellios för musslor men Bonamia går bara på ostron*

- ### 11. **Utjämnning av provtagningskostnader för musslor, ostron och tunikater**
- i Under förra mötet noterades skillnader i provtagningskostnader för odlare av filtrerare –

musslor, ostron samt sjöpungar. Gratis i Sverige (Livsmedelsverket). Odlarkostnad i Norge (Mattillsynet). Processledaren lyfter in frågan som en del i en kommande kartläggning av upplevda Blå Gränshinder inom ramen för projektet Integrerad gränsregion.

12. **Uppföljning budget Politiskt Forum Skagerrak 2023**

Cecilia Nilsson informerade om uppföljning av budet 2023.

13. **PFS budget 2025-2027**

Cecilia Nilsson presenterade ett förslag till budget för 2025-2027. Tjänstemannagruppen behöver bereda frågan gemensamt ytterligare innan beslut kan tas i respektive organisation.

14. **Medfinansiering Interregprojekt**

Cecilia Nilsson presenterade förslag till medfinansiering. Medlemmarnas tjänstemannagrupp behöver bereda frågan gemensamt ytterligare innan beslut kan tas i respektive organisation.

15. **Datum för nästa Politiskt Forum Skagerrak**

Beslut. Nästa Politiskt Forum Skagerrak den 7 november 2024. Processledaren får i uppdrag att arbeta vidare med planeringen i samarbete med tjänstemannagruppen.

16. **Permanent mötesordförande PFS**

Beslut - Mötet beslutade att mötesordförande kommer från den fylkeskommun som är värd för mötet.

17. **Övriga frågor** – Önskemål om att starta lite senare på nästa konferens med anledning av lång resväg för många. Förslag från Vestfold att ha ett lättillgängligt forum/arrangemangskalender på hemsidan för att dela kunskap, arrangemang och event mellan länder.

18. **Mötet avslutas** – Mötesordförande Madeleine Jonsson avslutar mötet.

Anteckningar - Lars Nejstgaard, processledare Politiskt Forum Skagerrak